

SERIEUS?!?

**Het geestig pijnlijke
rollenspel**

van de Klachtenlijn van het
Kinderrechtencommissariaat

Ontdek wat de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat voor jongeren doet.

Aan de hand van dit laagdrempelig en fijn rollenspel krijgen de jongeren in jouw klas op de secundaire school of in je vereniging een breed en genuanceerd antwoord op vragen waar ze niet zelden ook zelf mee geconfronteerd worden. De kracht van de Klachtenlijn wordt verduidelijkt.

Wat is het Kinderrechtencommissariaat?

Het Kinderrechtencommissariaat is de Vlaamse pleitbezorger van kinderrechten, opgericht door het Vlaams Parlement. Die rol maakt het Kinderrechtencommissariaat waar door signalen van kinderen, jongeren en professionals te detecteren en om te zetten in concreet beleidsadvies. Deze signalen worden onder andere ontvangen via de Klachtenlijn.

Wat doet de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat?

De Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat is een onafhankelijke ombudsdienst, opgericht door het Vlaams Parlement. De Klachtenlijn ontvangt elke dag klachten van kinderen, jongeren, ouders en praktijkwerkers of professionals. De Klachtenlijn

luistert, onderzoekt de klacht en bemiddelt wanneer de betrokkenen er onderling niet uitgeraken, of wanneer diensten, organisaties of bevoegde instanties het probleem niet kunnen oplossen.

Kinderrechtendag

Dit rollenspel werd ontwikkeld ter gelegenheid van Kinderrechtendag. Op 20 november 1989 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York het 'Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind' aan. Daarom is het op 20 november internationale kinderrechtendag. Meer info hierover vind je hier: <https://www.kinderrechtencommissariaat.be/kinderrechtenverdrag>

Van links naar rechts: Katrien, Chris, Bruno, Michaël, Inge en Dominique.

'SERIEUS?!?' - Dit is het

Het geestig pijnlijke rollenspel van de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat behandelt 5 cases. 1 jongere uit de groep neemt per voorgestelde case de centrale rol op en schetst kort zijn persoonlijke (crisis -) situatie. Andere leerlingen vertolken de stem vanuit het netwerk rond de jongere. (ouder, broer, vriend, straathoekwerker,...) Zij geven hun (vaak goedbedoelde) raad, die net zoals in de realiteit, niet altijd het beoogde effect genereert of naar een oplossing leidt.

'SERIEUS?!?' - Zo werkt het

1. Verdeel de kaartjes van Case 1 aan enkele leerlingen/jongeren van wie je denkt dat ze de rol goed zouden kunnen opnemen. Duid een caseholder/hoofdrolspeler aan.
Optie: bespreek eerst kort de 5 cases: vertel telkens kort het verhaal van de caseholder. Verdeel vervolgens de rollen en laat ze die in stilte (2 min) voorbereiden.
2. De caseholder/hoofdrolspeler wordt gevraagd om kort zijn situatie te schetsen/zijn situatie voor te stellen/te vertolken/voor te lezen. En om vervolgens in dialoog te gaan met de tegenspelers.
3. Beurtelings komen de drie andere spelers naar voren. Ze gaan met de caseholder/hoofdrolspeler in dialoog. Jongeren bepalen zelf hoe ver ze gaan in het opnemen van hun rol. Maak je als intermediair geen al te grote zorgen over de manier waarop ze de boodschap brengen. Ook niet als ze een beetje (over)acteren. Humor kan en mag, maar baken grenzen af.
4. Jij als leraar/intermediair/begeleider, bent de regisseur. Jij bepaalt ook wanneer een bepaalde dialoog uitgespeeld is.
5. Als alle rollenspelers van case 1 aan de beurt zijn geweest, vraagt de intermediair aan de groep: "Wie van jullie heeft er ook (een) goede raad voor X? Ga in dialoog."
6. Herhaal deze procedure met case 2, 3, 4 of 5. Jij als intermediair bepaalt het aantal te bespreken cases en kiest welke voor de groep het relevantst lijken.
7. **Sluit elke case af met de caseholder die vertelt/voorleest hoe de Klachtenlijn het verschil in deze case maakte.**

Lees verder op de volgende bladzijde >

8. Bekijk samen dit filmpje: <https://www.kinderrechten.be/jongeren/wat-kan-de-klachtenlijn-voor-jou-doen>
9. **Vraag aan de jongeren welke verhalen/problemen vanuit hun leefwereld ook voer kunnen zijn voor de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat.**
10. Optioneel: Ga op het einde van de 5 rollenspelen online.
Open via je smartboard de cases.

Dave

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/verhaal/het-verhaal-van-dave>

Azim

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/verhaal/het-verhaal-van-azim>

Esra

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/verhaal/het-verhaal-van-esra>

Theo

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/verhaal/het-verhaal-van-theo>

Femke

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/verhaal/het-verhaal-van-femke>

Bespreek/herhaal kort met de groep:

WIE CONTACTEERDE IN DEZE CASE DE KLACHTENLIJN?

WAT DEED DE KLACHTENLIJN VOOR DE JONGERE?

WAT WAS HET RESULTAAT?

Dave

“SERIEUS?!? Al zes weken loop ik rond met ‘een gedragskaart’. Dat is om mijn gedrag onder controle te krijgen’. Ze bekijken mij onder een vergrootglas. ‘t Is nooit goed. En maar dreigen dat ik nog ga buiten vliegen als ik zo voortdoe. Niemand luistert naar mijn verhaal. Ik word alleen maar ‘gevolgd’. Mijn vader heeft al een gesprek gehad met de leerlingenbegeleider en de directie. Maar dat heeft weinig uitgehaald.” **Dave, 15**

Welke raad geef jij aan Dave?

Jules, vriend van Dave:

Jij hebt het goed voor met Dave. Maar je snapt niet dat het ZO moeilijk is voor Dave om, al is het maar even, in de pas te lopen. Zeg: **“Ga toch even ‘low profile’, man. Hou je kalm, duik onder de radar. Doe of je de braafste van de wereld bent. Gewoon tot de rust op school wederkeert.”** Leg je hand op zijn schouder. **“Denk eens twee minuten na. Ik weet dat jij dat kan.”**

Melissa, moeder van Dave:

Jij bent het kotsbeu. Zeg: **“Het verwondert me niks dat het op school fout loopt. Hier thuis is er ook niks met je aan te vangen. Je luistert nooit, je komt steeds te laat thuis én je hebt foute vrienden! En je ruimt al maanden je kamer niet op.”** Je zucht diep en fluistert: **“Ik vertik het om je vuile was op te ruimen. Letterlijk en figuurlijk!”** Je wordt duidelijk bozer en bozer. Zeg: **“Een beetje respect voor je moeder zou geen kwaad kunnen. Soms lijkt je echt op je vader. Daar is ook niet veel goeds van gekomen!”**

Luc, leraar wiskunde van Dave:

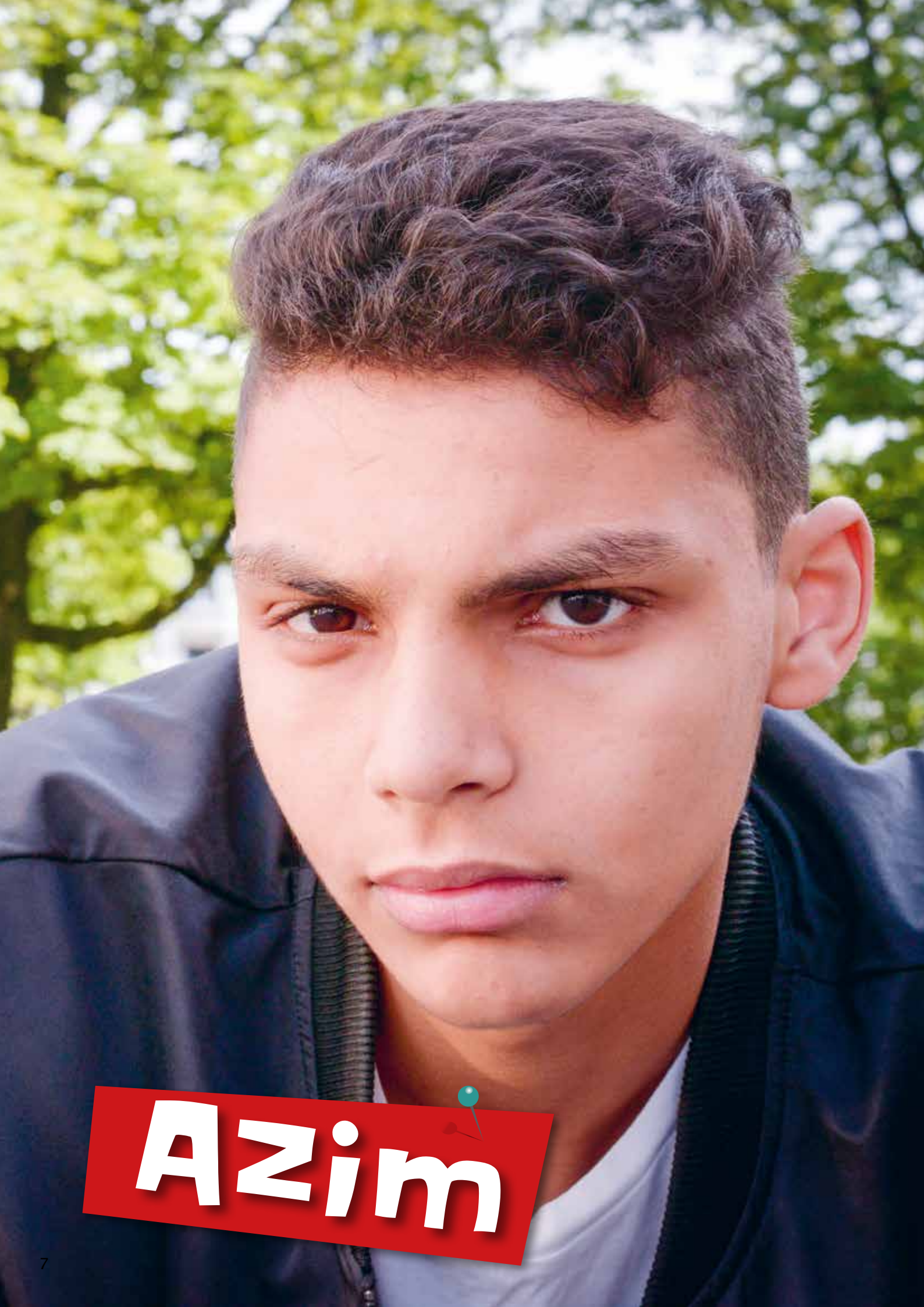
Jij gelooft in de kracht van de gedragskaart. Je zegt: **“Die kaart is nodig, Dave. De gedragskaart is een spiegel.”** Je legt de hand op zijn schouder en zegt: **“Die kaart gaat je helpen nadenken over wat je doet. En over wat je beter niet doet!”** Het is een middel dat hem gaat helpen groeien als mens. Zeg: **“Het gaat je helpen op weg naar volwassenheid.”** Dave heeft volgens jou ook geen keuze. Zeg fijntjes: **“Er is trouwens niks aan te doen Dave. Het is de gedragskaart aanvaarden of de school verlaten.”**

Zo werd ik, Dave door de Klachtenlijn geholpen

“We hebben uiteindelijk naar de Klachtenlijn gemaild. Chris van de Klachtenlijn heeft eerst met ons gebeld om naar mij te luisteren. Daarna naar de school, nadat ik hiervoor mijn toestemming gaf. Hij gaat nu iedereen samenbrengen voor een gesprek om:

- te bekijken of de inhoud van mijn gedragskaart kan aangepast worden aan wat de school nu echt verwacht van me. En ook om eens te kijken hoe het wat sympathieker kan geformuleerd worden.
- momenten in te plannen waarop we kunnen bespreken wat goed en wat minder goed liep, om zo bij te sturen of afspraken te verfijnen.
- me wat hoop te geven dat het wel goed komt! En om de spanningen rond de gedragskaart en mijn gevoel dat ik gevisieerd word te bespreken.”

Azim

“**SERIEUS?!?** Ik ben een Marokkaan van 16. Een paar weken geleden ben ik echt totaal geflipt. Iedereen bekijkt ons als krapuul. Wij worden heel dikwijls geïnterviewd. Sommige flikken zijn ok, maar andere controleren ons wel vier keer per dag. En toen was ik het beu. Ik kan mij niet herinneren wat er precies gebeurd is. Maar er is zwaar gevochten.” **Azim, 16**

Welke raad geef jij aan Azim?

Abdelkarim, broer van Azim:

Jij vindt dat Azim zich nodeloos druk maakt. Zeg: **“De politie is je vriend niet. Maar daarom ook niet je vijand.”** Jij vindt dat hij de politie kan ontwijken. Zeg: **“Hoe moeilijk kan het zijn om niet gecontroleerd te worden? Eigenlijk vind ik het wel grappig dat jij je steeds laat vangen.”** Je lacht hem een beetje uit. Zeg: **“Doe je het erom, Azim? Daag je ze uit?”** Je legt de schuld bij hem: **“Ik vind je een aandachtszoeker. Broeder, gewoon chillen man, geen gezever.”**

Abdoullah, vader van Azim:

Je bent geprikkeld. Zeg: **“Ik vind dat je de familie te schande brengt. Ik doe er als vader alles aan om clichés te doorbreken.”** Zeg rustig: **“Ik heb een vaste baan. Ik word gerespecteerd. En jij verpest de reputatie van heel de familie. En van de gemeenschap.”** Je ziet maar één oplossing. Zeg: **“Moet ik je huisarrest geven, of laat ik de politie je oppakken?”** Je schudt het hoofd en zegt: **“Kies Azim. Wees een man en kies.”**

Jamal, straathoekwerker:

Je hebt begrip voor Azim. Zeg: **“Hey man, het is normaal dat ze controleren, maar het is niet oké dat ze je zo toetakelen. De politie is hier ook voor onze veiligheid. Dit voelt niet veilig.”** Je gaat naast hem staan en kijkt met hem in dezelfde richting. Zeg: **“Ik stel voor dat we onderzoeken of ze niet te ver gegaan zijn.”** Je tracht hem ook wat te kalmeren. Zeg: **“Laat je intussen niet opnaaien, die mannen moeten ook hun werk doen.”** Stel dit voor: **“Zullen wij twee hier intussen een voetbalploegje oprichten? Dikke fun én de flikken zien dat we met iets constructiefs bezig zijn. Wat denk je?”**

Zo werd ik, Azim door de Klachtenlijn geholpen

“Jamal onze buurtwerker en mijn vader hebben toen de Klachtenlijn gebeld. Ik heb met mevrouw Katrien gesproken. Zij zei dat ik een klacht kon indienen bij de Dienst Intern Toezicht van de Politie. Ik heb toen een brief geschreven. En Katrien van de Klachtenlijn heeft ook een brief geschreven om mij te steunen, en ook om te vragen haar op de hoogte te houden. Een week of twee later werden we dan uitgenodigd op een gesprek. Mijn vader en ik en ook Katrien van de Klachtenlijn hebben toen een gesprek gehad met iemand van de Dienst Intern Toezicht. Die meneer zei dat de agenten hadden toegegeven dat ze te ver waren gegaan. Ja, en ik ook. Ik kan soms nogal opvliegend zijn. Zeker als ik het gevoel krijg dat ik niet eerlijk behandeld wordt. Het was geen gemakkelijk gesprek. Zeker in het begin niet. Het was goed dat Katrien erbij was. Maar, ik ben toch content dat we erover gebabbeld hebben.”

Esra

“SERIEUS?!? Door problemen thuis woon ik al drie jaar in een instelling. Nu gaat het al beter, maar toch mag ik van de consulent nog altijd niet op weekend. “Het is nog te vroeg”, zegt ze. Maar niemand legt mij uit wat dat wilt zeggen. Iedere keer als ik mijn consulent bel is ze er niet of heeft ze geen tijd. Als ik haar dan toch kan spreken dan zegt ze altijd hetzelfde.” *Esra, 16*

Welke raad geef jij aan Esra?

Lise, jongerenbegeleidster in de jeugdinstelling:

Jij begrijpt Esra, maar bent bezorgd. Zeg: **“Ik voel aan alles dat je terug naar huis wil. Maar misschien is het niet veilig.”** Je gaat naast haar staan en kijk met haar mee in dezelfde richting. Zeg: **“Wat als het thuis opnieuw fout loopt. Denk je soms na over de gevolgen daarvan?”** Sla een arm om Esra heen. Zeg: **“Ik wil je niet laten gaan als er risico’s aan verbonden zijn.”**

Elke, vriendin en leeftijdsgenoot in de jeugdinstelling:

Jij vindt het niet zo erg, dat ze tijdens de weekends nog niet naar huis mag. Zeg: **“Hey, zo erg is het hier toch niet tijdens het weekend? Het is hier veel rustiger, je mag later opblijven en langer slapen. We kunnen ons goesting doen.”** Je spreekt ook uit eigenbelang: **“Je hebt mij toch? Ik ben hier ook, tijdens de weekends. Ik zorg toch ook voor jou.”** Fluister: **“En jij dan ook voor mij, niet?”**

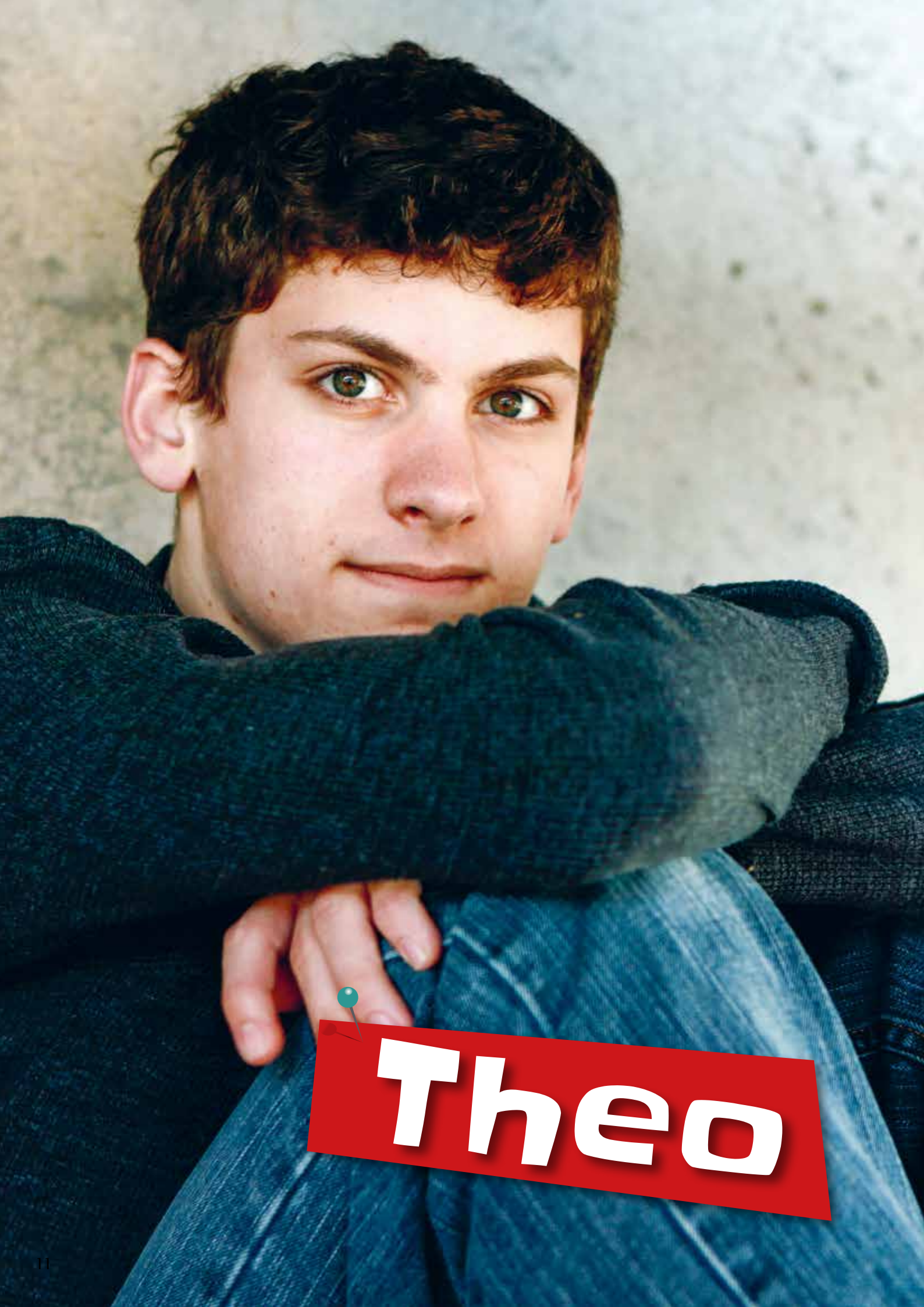
Patricia, consulent van Esra:

Je bent streng en duidelijk. Zeg: **“Ik weet dat ik niet gemakkelijk te bereiken ben maar ik heb veel dossiers en kan niet altijd tijd maken. Maar zo staan de zaken: We kunnen het risico niet lopen dat er nieuwe spanningen en wie weet zelfs geweld van komt. Jij moet begrijpen dat dit schadelijk kan zijn voor je mentaal herstel. De relatie met je ouders moeten we langzaam terug opbouwen. Niet enkel jij moet er klaar voor zijn. Ook je ouders! En net over dat laatste zijn we nog niet zeker. Dus je blijft voorlopig in de instelling. Het is voor je eigen goed.”**

Zo werd ik, Esra door de Klachtenlijn geholpen

“Mijn vriend zei dat de Klachtenlijn mij wel zou verder helpen. Ik heb gebeld en Inge heeft dan een gesprek gehad met de consulent. Ze wou onderzoeken wat er allemaal gaande was en op tafel leggen waar ik vooral mee zat. Inge heeft mij daarna rustig uitgelegd waarom de consulent zo voorzichtig is. Als we té snel gaan dan is de kans groot dat het fout gaat lopen. En dan is het voor mij pijnlijker om weer de bezoeken af te bouwen. Maar als alles goed blijft gaan dan mag ik binnenkort vaker naar huis. We gaan het stap voor stap doen, niet direct een heel weekend. Inge heeft ook met de consulent afgesproken dat ze mij elke maand even opbelt om te horen hoe het gaat. Dan begrijp ik ook beter wat er allemaal gebeurt en ben ik ook minder gefrustreerd omdat ik de consulent nooit te pakken krijg.”

 Theo

“SERIEUS?!? Mijn ouders spraken met de dokter af dat ik pillekes Rilatine moet nemen. Ik ben ‘te druk’ op school en ik kan mij soms moeilijk concentreren. Ze zeggen dat ik een beetje ADHD heb. Ik wil helemaal geen pillen nemen. Maar de dokter vraagt mij niets en schrijft gewoon voor.” *Theo, 15*

Welke raad geef jij aan Theo?

Jelle, klasgenoot van Theo:

Jij vindt al die drukte overbodig. Zeg: **“Theo, spoel die pillen toch gewoon door joh. Ze kunnen toch niet controleren wat je er mee doet?”** Kijk samenzweerderig naar Theo. Zeg: **“Je kan ze misschien bewaren en in de koffiekant van de leraarskamer kieperen? Chillax to the max voor de hele school, man!”** Haal de schouders op. Zeg: **“En anders: slik ze toch gewoon, kerel. Eens je ze binnen hebt, maak je je er niet druk meer om. ‘t Is goei spul. Wedden?”**

Petra, klastitularis van Theo:

Je bent geen tegenstander van Rilatine. Integendeel. Zeg: **“Theo, ik merk een groot verschil wanneer je Rilatine neemt. Ik zie hoe je er rustiger van wordt en je beter concentreert. Je focus is veel sterker.”** Je ziet ook sociale voordelen. Zeg: **“Ik merk ook dat je minder conflicten hebt met je klasgenoten. Vind je dat zelf ook niet aangenamer? Ik heb de indruk dat je beter met anderen overweg kan.”**

Muriel, mama van Theo:

Je wil Theo verplichten. Zeg: **“Luister Theo, we gaan niet meer discussiëren. Jij weet het niet beter dan de dokter. Ik weet het niet beter. Maar hij heeft wel gelijk. Punt.”** Je kruist de armen. Fluister: **“En daarbij: met die pillen haal je vast betere punten. Kan je sneller de leerstof verwerken. Ben je sneller klaar met je schoolwerk en kan je sneller met de Playstation gaan spelen.”** Zucht. Blaas. Zeg: **“Gebruik toch gewoon je verstand, man!”**

Zo werd ik, Theo door de Klachtenlijn geholpen

“Ik heb uiteindelijk de Klachtenlijn gebeld. Dominique van de Klachtenlijn sprak met de dokter, mijn ouders, en dan ook met de CLB- medewerker van ‘t school. Ik heb ook mijn gedacht mogen zeggen. We zoeken nu naar andere manieren om mij te helpen. Want die pillen, dat wil ik niet. Ik word daar veel te suf van.”

Femke

“SERIEUS?!? Omdat ik dyslexie heb, werk ik meestal op m'n laptop met spellingcontrole. Maar die nieuwe van Nederlands begreep dat niet. 'Als je je goed concentreert, zal het wel lukken om foutloos te schrijven', zei ze. Ook naar de directeur en die van 't CLB wilde ze niet luisteren. Ondertussen had ik de ene slechte toets na de andere.” *Femke, 14*

Welke raad geef jij aan Femke?

Silvio, klasgenoot van Femke:

Je bent verontwaardigd dat ze Femke zo behandelen! Zeg: **“Laat ons een betoging organiseren. Of we maken T-shirts met opschrift #jesuisfemke.”** Kijk samenzweerderig. Zeg: **“Of nog beter: we gaan met heel de klas vanaf nu keiveel fouten schrijven, uit protest. Zodat die nieuwe van Nederlands elke avond tot middernacht verbeterwerk heeft. Dat zal ze leren! We steken de boel in de fik, Femke!”**

Mevr. Van Calster, die 'nieuwe van Nederlands':

Je bent een taaie tante en je minimaliseert het gevoel dat Femke krijgt bij die slechte punten. Zeg: **“Zo dramatisch slecht zijn die punten nu ook weer niet.”** Je hebt een visie en die blijf je herhalen: **“Ik behandel elke leerling op dezelfde manier. Dezelfde opleiding voor dezelfde kansen!”** Je bent ook niet mee in haar dyslexie-verhaal. Zeg: **“En daarbij, als je geen fouten mag maken, zal je niks leren. Het is natuurlijk wel de bedoeling dat je leert uit die fouten, Femke! We analyseren wat je fout doet en waarom.”** Kruis de armen en zeg gedecideerd: **“Enkel zo zal je correct leren spellen.”**

Frank, papa van Femke:

Je maakt een verslagen indruk. Zeg: **“Ik snap het niet meer. We hebben bewust voor die school gekozen omdat de zorg er hoog aangeschreven staat.”** Je zucht. **“Gelukkig loopt het bij die andere vakken beter. Vind je dat ik nogmaals met de directie moet gaan praten? Ik heb het zo druk op mijn werk, ik weet niet of dat lukt.”** Je kijkt bezorgd en vraagt: **“Of vind je dat we je van school moeten laten veranderen hiervoor?”**

Zo werd ik, Femke door de Klachtenlijn geholpen

“Uiteindelijk heb ik de Klachtenlijn gebeld. Michaël van de Klachtenlijn heeft een gesprek gehad met de directie, het CLB, de leerkracht Nederlands en mijn ouders. Door die dyslexie heb ik recht op “redelijke aanpassingen” want schrijven is echt te lastig voor mij. Na veel praten is het toch in orde gekomen. Ik krijg waar ik recht op heb en mag de laptop gebruiken. De afspraken werden ook duidelijk genoteerd en aan mijn dossier toegevoegd. Nu is alles duidelijk voor iedereen en zijn er geen discussies meer.”

Wie kan terecht bij de klachtenlijn?

- kinderen en jongeren
- praktijkwerkers/professionals zoals hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, buurtwerkers, artsen, politieagenten, maatschappelijk werkers, kinderverzorgers, rechters,...
- ouders, burens, vrienden, familie, ...

Waarvoor kan je terecht bij de Klachtenlijn?

Wanneer je botst op onrecht tegenover kinderen en jongeren, dan kan je dit melden bij de Klachtenlijn. Klachten kunnen gaan over onderwijs, gezondheidszorg, jeugdhulp, wonen, justitie, asiel, media, verkeer, openbaar vervoer, milieu, sport, jeugdwerk, politie, kinderopvang, arbeid, cultuur,...

Soms ervaren kinderen en jongeren problemen in hun relatie met deze diensten, overheden en instanties:

- Ze krijgen geen toegang tot dienst- of hulpverlening.
- Ze worden niet correct behandeld.
- Ze krijgen niet de info waar ze recht op hebben.
- Ze worden gediscrimineerd.
- Ze worden geconfronteerd met ongemotiveerde beslissingen.
- Ze moeten lang wachten alvorens hun vragen, problemen of dossiers behandeld worden.
- Ze botsen op onduidelijke, discriminerende of ontbrekende regelgeving.

Wat doet de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat?

- We luisteren naar het probleem.
- We onderzoeken de klacht als de rechten van de minderjarige niet gerespecteerd werden.
- We bemiddelen tussen alle betrokken partijen en zoeken samen naar een oplossing met bijzondere aandacht voor het belang van het kind of de jongere.
- We verwijzen door, indien dit nodig of wenselijk is.

Welke garanties bieden wij jou?

- Wij zijn onafhankelijk.
- Wij richten ons op samenwerking en bemiddeling.
- Onze dienstverlening is gratis.
- We geven feedback over het verloop van de klacht.
- Waar mogelijk, vragen we het mandaat van de minderjarige.
- Dringende klachten krijgen voorrang.
- We behandelen alle informatie discreet. Wij houden rekening met je beroepsmatige positie en met het delicate karakter van elke melding. We ondernemen niets zonder jouw toestemming.
- Wil je meer weten? https://www.kinderrechten.be/sites/kom/files/bestanden/wat_kan_u_verwachten.pdf

Wij signaleren ook aan het beleid en geven advies

Sommige meldingen bij de Klachtenlijn signaleren dat er meer aan de hand is. Dat ook het beleid in actie moet treden. Wijst een individuele klacht op onduidelijke, inconsequente, discriminerende of ontbrekende regelgeving? Of botst je ook op regels of praktijken die in strijd zijn met het kinderrechtenverdrag? Laat het ons weten, dan signaleren wij dat bij de bevoegde overheid. Dat lost het probleem van de minderjarige niet meteen op. Maar het kan voorkomen dat de problemen zich blijven voordoen.

Straffe school

Leerlingen moeten zich aan afspraken en regels houden. Doen ze dat niet, dan krijgen ze straf. Welke straffen zijn er? Wat kan kan en wat kan niet? Je komt er alles over te weten in deze samenvatting voor jongeren.

<https://www.kinderrechten.be/jongeren/actueel/straffe-school-wat-zijn-jouw-rechten-als-leerling>

't Zitemzo: jouw rechten, jouw leven

Deze brochure is bedoeld voor de tweede en derde graad secundair onderwijs. Het bevat interviews, getuigenissen en tips over onder andere het recht op privacy, het recht op gezondheid en het recht op een eigen mening.

<http://www.tzitemzo.be/jongeren/bestel2/t-zitemzo-jouw-rechten-jouw-leven>

Vlaamse Scholierenkoepel

Moet ik naar school als ik ziek ben? Wat als ik door noodweer niet op school raak? Mag de school mij een nul geven op een toets als ik ziek ben of spijbel? Moet ik naar school gaan als de leraren staken? Mag de school mijn ouders op de hoogte stellen als ik spijbel? Moet ik naar school gaan bij het overlijden van een familielid of vriend(in)?...

<https://www.scholierenkoepel.be/artikels/categorie/kennisbank/categorie/wat-zijn-mijn-rechten/>

Centra voor leerlingenbegeleiding

Een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) bestaat uit een team van artsen, verpleegkundigen, psychologen, pedagogen en maatschappelijk werkers. Elke erkende school in Vlaanderen werkt samen met een CLB. Het CLB is verantwoordelijk voor het medisch schooltoezicht, maar je kan er als leerling ook gratis terecht voor hulp bij: leerproblemen, studiekeuze, psychische en sociale problemen, zoals pesterijen of faalangst.

<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/lijsst.aspx?hz=1&hs=clb>